

Rörelsen (s) och makten

Det finns en grundläggande skillnad mellan borgerlig och socialdemokratisk valrörelse, och den skillnaden har varit tydligare i år än kanske någonsin. De borgerliga partierna organiserar sin valrörelse med utgångspunkten att kunna övertyga tillräckligt många väljare om att deras program skulle leda till ett bättre samhälle. Men sedan valkampen genomförts, respekteras självklart den enskildes rätt att ta ställning och rösta efter eget samvete.

Socialdemokraterna försöker självfallet också övertyga om riktigheten i sin politik. Men när valkampanjen planeras och organiseras är själva *övertygelsemomentet* inte särskilt framträdande. Det gäller i stället att organisera övertalnings- för att inte säga *övermanningskampanjer* på alla de arbetsplatser och inom alla de bostadsområden där man räknar med att ha latent röstreserver. Respekten för den enskildes rätt att välja fritt är knappast utmärkande för dessa kampanjer.

I mycket sammanhänger detta med att socialdemokratin inte enbart är ett parti, inte en frivillig sammanslutning av människor med likartad samhällssyn, utan en gren av en historiskt framvuxen "rörelse" som med tiden utvecklats till ett enastående ekonomiskt-politiskt-fackligt maktkombinat. Det finns ett närmast religiöst inslag i denna rörelse, en tro på dess historiska mission, som på en gång försvagar förståelsen för individuella fri- och rättigheter och hämtar kraft ur övertygelsen att rörelsen ensam företräder ett rättfärdigt samhällsideal.

Någon har liknat den svenska socialdemokratin vid katolska kyrkan, och liknelsen är

inte oäven. Inte heller katolska kyrkan är enbart en frivillig sammanslutning grundad på en idé, utan är en tämligen auktoritär "rörelse" som kräver underkastelse av sina anhängare och som utgår från de egna dogmernas exklusiva giltighet. Den katolska kyrkan har inte heller stått främmande för att bygga ut och befästa sin makt på det världsliga området. I utbyte mot den totala lojalitet som krävs av varje kyrkans tjänare, lämnas emellertid också en lika total hemortsrätt i samma kyrkas famn. Kyrkan ser till de sina. Den totala samhörigheten och övertygelsen om det rättfärdiga i den egna saken skapar också en sammanhållning och lojalitet inom kyrkan, som i princip utesluter öppna meningsmotsättningar.

Inom den svenska arbetarrörelsen är förhållandena likartade. Rörelsen kräver total lojalitet, men erbjuder också i stor utsträckning en tryggad försörjning åt sina anhängare inom någon av rörelsens många verksamhetsgrenar. En socialdemokratisk valarbetare slåss därför inte bara för den politiska makten i en valrörelse, utan nästan lika mycket för att säkra den egna arbetsplatsen och möjligheterna att ostört befordra de olika rörelsegrenarnas ekonomiska tillväxt. Detta ger socialdemokratiska valrörelser en extra intensitet. Överdrifter, överslag – liksom rena övergrepp – är därför ofta förekommande inslag. Men det har veterligen aldrig hänt att man från partiets ledning tagit avstånd från sådana oarter. Den socialdemokratiska ledningen blundar konsekvent för vad nitiska partiarbetare begår i buskagitationen.

Det är ett stående inslag i varje valrörelse att man skrämmer landets pensionärer att

rösta socialdemokratiskt. Att "borgarna" kommer att ta bort folkpensionerna och ställa pensionärerna på gatan om de kommer till makten, är ett påstående som varje valår sprids på landets ålderdomshem och vårdhem – där tillräckligt många är tillräckligt gamla och svaga för att agitationen skall ge avsett resultat i form av s-röster.

I årets valrörelse har förstagångsväljarna spelat en ovanligt viktig roll genom att de är så många. För socialdemokraterna har det alltså gällt att med alla medel fånga in deras röster. Men förstagångsväljarna har, som vanligt, visat ett svagt politiskt intresse. Vad gör då ett parti med stora resurser – jo, köper deras intresse mot vederlag i klingande mynt! Vid ett stort antal informationsmöten för förstagångsväljare i hela landet har varje åhörare fått sitt "stipendium" på femtio kronor som tack för att han eller hon velat lyssna till partiförkunnelsen. Närmare det rena röstköpet torde vi inte ha varit i det här landet sedan frihetstiden, och den ligger ändå mer än 200 år tillbaka i tiden.

Socialdemokraterna har rätt då de hävdar, att en tillräckligt stor ekonomisk över-

makt i form av t.ex. multinationella företagsgiganter ibland kan göra den politiska demokratin i ett litet land illusorisk. Demokratin kan inte fungera i ett samhälle där all reell makt finns koncentrerad på ett enda håll.

Men samma socialdemokrater vägrar att inse att detta inte bara gäller mellanamerikanska bananrepubliker, utan också nordeuropeiska låtsasmonarkier. Utan ett visst mått av maktfördelning blir demokratin också här illusorisk.

Socialdemokratins kombinerade ekonomiskt-politiskt-fackliga makt har nu vuxit sig så stor, att vi redan kommit i farlig närhet av en sådan situation. Skulle ett system med Meidnerfonder komma att införas är vi definitivt där. Vad Sverige nu skulle behöva, är en regelrätt anti-trustlagstiftning på det politiska området. Oavsett utgången av årets riksdagsval – som när detta skrives ännu inte ägt rum – borde det vara en angelägen borgerlig uppgift att fundera igenom hur en sådan kan genomföras och en rimlig maktbalans i samhället återställas.